

РОЛЬ САКРАЛЬНОГО ТУРИЗМУ У ЗМІЦНЕННІ ІНДИВІДУАЛЬНОГО ТА СУСПІЛЬНОГО ЗДОРОВ'Я

Розкривається роль сакрального туризму як важливого фактора зміцнення індивідуального та суспільного здоров'я, акцентується увага на необхідності його розвитку як на завданні державної ваги.

Раскрывается роль сакрального туризма как важного фактора укрепления индивидуального и общественного здоровья, акцентируется внимание на необходимости его развития как на задаче государственного значения.

The role of saker tourism opens up as an important factor of strengthening of individual and public health, attention is accented on the necessity of his development as on the task of state value.

Роль сакрального туризму, який пов'язаний з пізнанням сакральних реліквій і святинь, релігійних вірувань найрізноманітніших етносів в різних регіонах світу, у зміцненні індивідуального та суспільного здоров'я важко переоцінити.

Що ж слід розуміти під сакральним туризмом? Розкриємо спочатку зміст поняття «сакральний». В дослівному перекладі з латинського sacer означає «священний, той що причетний до релігійного культу і ритуалу, обрядовий». У наш час зміст цього поняття значно поглибився. У найширшому розумінні він означає внутрішній, священний, святий, потаємний, духовний, особистий світ людини, групи людей, суспільства, в якому найголовнішим у житті є взаємозв'язок, спілкування з Вищими Космічними Силами, Світовим Розумом, Богом. Якщо зміст поняття релігійний в своїй основі містить ставлення людини до Бога, означає віру в нього, релігійну поведінку людини на Землі, а також ставлення Бога до людини, але переважно в рамках конкретної конфесії, то зміст поняття **сакральний** вміщує в собі все це у якнайширшому смислі: ще не було релігій з їх постулатами і нормами, але вже існував сакральний світ людини, етносу. Зміст поняття **сакральний** охоплює також систему відносин між людиною, групою людей, суспільством і священним – найвищими цінностями, які завжди виявляються як дивовижна заповітна сокровенна таємниця.

Цей перший аспект розширення змісту поняття сакральний у порівнянні з терміном релігійний доповнюється другим, суть якого полягає ось у чому: реалізація взаємозв'язків і спілкування, осмислення внутрішнього, потаємного, сокровенного світу можливі в процесі особливої життєдіяльності, яка є завжди індивідуальною (навіть віруючі однієї конфесії мають різний сакральний світ, а різні Церкви мають власну соціальну доктрину). Така життєдіяльність і називається сакральною. Отже, в такому плані зміст поняття сакральний є дещо ширший, ніж зміст поняття релігійний, тобто релігійний можна вважати ядром сакрального, хоч у сучасній науковій літературі дуже часто поняття релігійний і сакральний вживаються як тотожні.

Таким чином, сакральний туризм – це туризм, пов'язаний з розвитком внутрішнього, священного, святого, потаємного, духовного, особистого світу людини. Сакральний туризм не тільки сприяє отриманню туристами нових знань про культові споруди, різні вірування, але й допомагає збагаченню світогляду, зміцненню духовно-емоційної сфери особистості, тобто зміцненню здоров'я свідомості й процесу мислення, а в кінцевому рахунку сприяє збільшенню кількості не тільки індивідуального, але й суспільного здоров'я.

Заселеність планети Земля не є рівномірною, оскільки навіть на тій частині її поверхні, яка придатна для забудови, є низка аномальних місць. Вивчення кожної з таких ділянок дало можливість зробити висновок, що, якщо в аномальних місцях спостерігався позитивний вплив довкілля на здоров'я людини, то там будували культові споруди, а такі місця вважали священними. «Поганих місць», тобто ділянок з негативним впливом на здоров'я люди намагалися просто уникати. Часом і на «поганих місцях» зводили каплички, ставили пам'ятні знаки, фігури святих з метою попередження людей про можливу небезпеку.

З плином часу священні місця насичувалися реліквіями, забудовувалися храмами і освячувалися. На сьогоднішній день на Землі сформувалася мережа святих місць, яка має особливу специфіку побудови в просторі. Безумовно, така специфіка повинна вивчатися, причому її повинні досліджувати в царині різних галузей знань, але, насамперед, в рамках сакральної географії, сакрального туризму.

Зазначимо, що навіть атеїсти прагнули побувати в святих місцях, усвідомлюючи, що саме в таких ділянках простору можна зміцнити дух, наситити тіло космічною енергією, екзальтувати відчуття і почуття, активізувати розум, збагатити менталітет.

Глибоко віруючі люди вважають великим щастям побувати в святих місцях, оскільки саме тут вони мають можливість наблизитися до Бога, відчутти його велич, отримати сподівану допомогу.

В складі сакральних туристів можуть бути і атеїсти і глибоко віруючі люди. Але, всі вони прагнуть побувати в святих місцях, хоча й кожен з них з власною метою, з особистими побажаннями, з різними очікуваннями й сподіваннями.

Для тих сакральних туристів, які є не тільки глибоко віруючими, але й добре ознайомлені з канонами тої чи іншої релігії, надзвичайно важливе значення має те, що святі місця, до яких вони їдуть, є «узаконеними». Наприклад, в християнстві «святі місця, які призначаються для богочитання, можуть засновуватись лише з дозволу єпархіального Єпископа, хіба що загальне право виразно постановляє щось інше» [2].

Паломники всього світу мріють побувати у чи не найвідомішому святому місці на Землі - місті Єрусалимі, де сконцентровано найважливіші святині трьох світових релігій – християнства, юдаїзму, мусульманства. На сьогоднішній день в Єрусалимі проживає понад 700 тис. осіб. Це місто є історичним, духовним, культурним і адміністративним центром єврейського народу.

Як святе місце Єрусалим знаний з 960 р. до н.е., тобто з часу, коли цар Соломон збудував тут Перший храм. Впродовж своєї 5000-річної історії місто в результаті військових дій та пограбувань зазнало майже двадцять руйнувань. Кілька разів Єрусалим був зруйнований вщент: так, у 587 р. до н.е. його зруйнували вавілоняни, у 332 р. до н.е. - війська Олександра Македонського, у 70 р. н.е. - римляни. Але, в цьому святому місці постійно будувалися нові храми, створювалися нові святині, вшановувалися реліквії. Так, в період візантійського володіння (з 313 по 636 рр.) було збудовано перший варіант Церкви Гробу Господнього та низку інших християнських святинь в Єрусалимі. Протягом багатьох віків священний Єрусалим шанувався євреями, християнами і мусульманами всього світу як найважливіше святе місце на Землі, як найцінніша святиня. Саме тому за нього точилася постійна боротьба: то його захопили араби, то у 1099 році воно перейшло у володіння хрестоносців (Латинське королівство в Єрусалимі), яке тривало до 1291 року, коли місто захопили мамлюки. У 1517 році Османська Туреччина відвоювала Єрусалим у мамлюків і утримувала його до свого розпаду у 1917 році, після чого воно стало частиною Британської Підмандатної Палестини. В результаті арабо-ізраїльської війни наприкінці 40-х років Ізраїль зайняв більшу частину Єрусалима, а його східна частина залишалася під контролем йорданців. Після війни 1967 року Ізраїль в односторонньому порядку анексував все місто [1].

Серед найголовніших місць поклоніння в Єрусалимі слід відзначити мечеті „Купол на скелі“ (збудована у 691 р. на місці Єрусалимського храму) та Аль-Акса, які вважаються третім найсвятішим місцем для мусульман після Мекки та Медини. Храм Гроба Господнього, збудований на місці розп'яття Ісуса Христа – найбільша християнська святиня. Стіна Плачу (Західна Стіна) – найбільша святиня для євреїв усього світу [1].

Обнесена муром частина Єрусалима (Старе місто) поділяється на чотири квартали: мусульманський, єврейський, християнський та вірменський. Старе місто має вісім воріт, частина з яких є недіючими. Щороку близько мільйона туристів і паломників з усього світу відвідують Єрусалим [1]. При цьому, ці люди отримують зцілення, відтворюють своє здоров'я, відновлюють сили.

Таким чином, сакральний туризм – це не тільки пізнання сакральних реліквій і святинь, релігійних вірувань найрізноманітніших етносів в різних регіонах світу. Це, насамперед, пізнання особливо організованого священного простору, дотичність до якого дає можливість не тільки відновити працездатність, але й збагатити духовний світ, відчутти непохитність, стабільність, стійкість оточуючого світу, а в кінцевому рахунку зміцнити індивідуальне та суспільне здоров'я. Сказане засвідчує, що розвиток сакрального туризму повинен стати завданням державної ваги: його слід в повній мірі використати для відтворення духовного, психічного і, звичайно, фізичного здоров'я української нації.

ЛІТЕРАТУРА

1. Єрусалим - <http://www.mfa.gov.ua/israel/ua/publication/content/8425.htm>
2. Кодекс канонів східних церков. Глава VIII. Арт. II. Кан. 868. - <http://www.ugcc.org.ua/ССЕС/16.html#c880>